

endeel af den Gevinst, der fremkommer ved en forøget Værdi, og skulde man nu forholde dem, den væsentligste og vigtigste Deel af Bønderne i Danmark — i Sylland findes der navnlig en stor Deel saadanne Selveiere — forholde dem denne Fordeel og det blot for den Muligheds Skyld, at den paa Derne kunde tilflyde nogle enkelte Godseiere? Det er en Sætning, som jeg tilstaaer der hører Mod til at vedkjende sig. Men jeg skal gjøre opmærksom paa, at det ikke engang er stillet saaledes; thi Forslaget gaar ud paa, at denne Ret skal tilfalde de Selveiere, som i 20 Aar have været i Selveiendom, og at den altsaa umiddelbart og puelikkelig kun skal tilflyde de Bønder, som fra Arilds Tid eller i over 20 Aar have været i Selveiendom og som saaledes ved denne Lov vilde komme i en fuldstændig Nidbelse af deres egen Eiendom, Noget, der for alle de Andres Vedkommende først vil indtræde senere. Denne Tidsbestemmelse har været Gjenstand for flere ærede Medlemmers Bemærkninger, og jeg skal ikke nægte, at det er min Overbeviisning, at 10 Aar vilde fyldestgjøre Niemedet. Niemedet er at forhindre illusorisk Salg, og et saadant Salg vilde kunne skee, naar der ikke var en saadan Tidsgrænse; man vilde kunne sælge til sine egne Børn — sælge maaskee til Barnet, der endnu laae i Buggen, men noget Saadant vilde allerede blive aldeles umuligt, naar Eieren i 10 Aar skal have boet paa Gaarden og brugt den. Jeg skal forøvrigt bemærke, som Betænkningen ogsaa viser, at Spørgsmaalet har været Gjenstand for Overveelse i Udvalget; og Grundten til, at man ikke har foreslaaet det rettet, er den, at dette Spørgsmaal væsentligst vedkommer den egentlige Selveierbondestand, og at det for den er ligegyldigt, om der sættes 10 eller 20 Aar, og de to Medlemmer, som nærmest repræsenterede denne Side af Sagen, troede at maatte lægge Vægt paa, at 20 Aar beholdtes. Men efter den Anledning, der her er givet, vil det komme under Overveelse mellem anden og tredje Behandling, om man ikke kunde modificere Bestemmelsen. Deres Antal er vist ringe, der vilde forholde Selveierbondestanden Noget, som man selv betragter som en Forøgelse af Værdi, for den sjæerne Mulighed, at det vilde medføre en Forhøjelse for de Fæ-

stere, der vilde købe; thi Selveierbønderne ere en stor og væsentlig og høit respectabel Deel af Landbefolkningen, hvis Interesser ikke saaledes skulle bringes som Offer for flige Speculationer. Hvad det andet Punkt angaaer, skal jeg gjøre opmærksom paa, hvad den høit ærede Minister har fremhævet, men som jeg i alt Fald efter Udtalelserne fra et æret Medlem af Udvalget maa troe, at han har overseet, uagtet det har fyldt mange Timer af Udvalgets Forhandlinger. Det er ikke en Præmie for at sælge, men for at sælge i en vis Retning. Han sagde, at det var Noget, som var nedarvet, at der skulde sælges til Fæsterne. Ja, der har eksisteret en Tradition, ikke til at sælge til Fæsterne, men til at opretholde dem i Brugen af Fæstestederne, en Tradition, som jeg har al Agtelse for og tillægger en meget betydelig Vægt. Det er ikke uden sær paatrængende Grunde, at man er gaaet udenfor den Fæstefamilie, som har havt en saadan Gaard i Brug maaskee i længere Tid, end den Familie, der nu eier Hovedgaarden, har været paa samme. Denne Tradition er af Betydning, og man har Grund til at tillægge den stor Værdi, thi det er den, der har opretholdt Fæsterne i Besiddelsen af deres Steder paa billige Vilkaar. Men det er kun en Tradition. Man har gjort store Bestrebelse for at faae den converteret til en legal Ret, men de have ikke kunnet trænge igjennem. Men at stole paa, at denne Tradition skal vedblive at virke, ikke blot hvor der er Tale om, at Fæsternes Sønner eller Svigersønner skulle træde i den afdøde Fæsters Sted, men som en almindelig og bestemt Regel, hvor der er Tale om Overdragelse til Selveiendom — thi ved Fæstledighed har Godseieren jo dog en ubestridelig Ret til at sælge til hvem han vil — troer jeg er noget dristig ligeoverfor Kjendsgjerninger, der ligge aabenlyst for Enhvers Die. Naar man ikke har Andet end en moralsk Garanti, men ingen juridisk, skal man ikke være altfor hurtig til at vrage dette Forsøg paa at give denne Tradition en finantsiel Støtte. Man arbejder i mange Retninger paa at undergrave den moralske Garanti, men man har dog ikke kunnet gjøre den overflødig, og derfor lydes der nu en finantsiel Støtte, idet man lægger meget betydelige Motiver for Godseierne — uden-